

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра англійської філології і філософії
мови**

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Логіка і методологія наукового пізнання»

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька

Освітня програма: Сучасні філологічні студії (німецька мова і друга іноземна мова): лінгвістика та перекладознавство

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки
Курс, семестр	I курс, II семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Розкривається дискусійний спектр методологічних проблем сучасного гуманітарного пізнання крізь призму критичного осмислення. Відбувається аналіз методологічного арсеналу гуманітарного пізнання: текстової природи гуманітарного знання та його діалогічності, інтерпретаційних механізмів розуміння, основних текстових стратегій та процедур текстового аналізу, зокрема феноменологічного аісторичного реконструювання, реінтерпретації та реактуалізації. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Модуль I «Проблема статусу методології в пізнанні та поступі знань» розкриває проблеми сучасної (пост)епістемології, зокрема статусу тексту між епістемологією та лінгвістикою, з орієнтирами на методологічний арсенал сучасної

	<p>філософської герменевтики; дискурс-аналізу як моводії; інноваційного в сучасній гуманітарній епістемології напряму аналітичної герменевтики та особливостей філософської наратології в феноменологічному горизонті сенсу. Важливе місце у курсі займає проектування теоретичного матеріалу на формування у студентів практичної здатності до здійснення методологічного аналізу власних професійних досліджень, з орієнтацією в методологічних трансформаціях сучасної науки.</p>
<p>Мета вивчення дисципліни (Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</p>	<p>Познайомити студентів із сучасним дискусійним характером розв'язання методологічних проблем гуманітарного пізнання, зосередити їх увагу на основних методологічних парадигмах ХХ-ХХІ ст. в галузі гуманітарних наук, ознайомити з панорамою сучасних методологічних пошуків у сфері гуманітарного пізнання і у такий спосіб сприяти осмисленню студентами специфіки власних навчальних дисциплін в загально-гуманітарному контексті.</p>
<p>Результати навчання (Чому я навчуся на цій дисципліні?)</p>	<p>Засвоєння курсу дозволить знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні структури наукового пізнання, його форми як одиниці логіко-методологічного аналізу; - генезу опорних для методології гуманітарного пізнання ідей щодо: <ul style="list-style-type: none"> а) виокремлення предмета гуманітарних наук; б) виявлення специфіки гуманітарного пізнання; в) виділення принципів, на яких базуються методологічні стандарти гуманітарного пізнання; г) осмислення логіки руху гуманітарних наук; - сучасні методологічні проекти в галузі гуманітарних наук.
<p>Компетентності (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</p>	<p>Здатність обґрунтувати передумови і характер методологічних трансформацій в сучасному науковому пізнанні і в цих межах – вузлові моменти методологічних дискусій в сфері гуманітарного пізнання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - акцентувати основний методологічний арсенал гуманітарного пізнання: текстову природу гуманітарного знання та його діалогічність; інтерпретаційні механізми розуміння; герменевтичні методики реконструкційного та деконструкційного дослідження, основні текстові стратегії та процедури текстового аналізу.
<p>Види занять і їхній розподіл за годинами</p>	<p>Лекції (20 год), практичні (10 год), самостійна робота (60 год).</p>
<p>Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль I «Проблема статусу методології в пізнанні та постуні знань»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гуманітарні науки як предмет філософсько-методологічного аналізу. Характеристика поля гуманітарного знання. 2. Текст як безпосередній предмет гуманітарного дослідження. Проблема текста: між епістемологією і лінгвістикою. 3. Герменевтика як теорія і філософія розуміння. Від герменевтики текста до герменевтики соціальної

	<p>дії.</p> <p>4. Розуміння як універсальна культурно-логічна категорія.</p> <p>5. Інтерпретація і значення як фундаментальні проблеми логіки та методології гуманітарного пізнання (дослідження).</p> <p>6. Дискурс-аналіз як методологічна стратегія в гуманітарних науках.</p> <p>7. Епістемологічний статус сучасної наратології.</p>
Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)	<p>50 балів – аудиторна робота</p> <p>50 балів – МКР</p> <p>90-100 А зараховано</p> <p>82-89 В зараховано</p> <p>75-81 С зараховано</p> <p>66-74 D зараховано</p> <p>60-65 E зараховано</p> <p>1-59 FX не зараховано</p>
Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	Наявність знань з логіки, філософії і загального мовознавства
Навчально-методичне й інформаційне забезпечення	<p>Основна (навчально-методична):</p> <p>1. Богачов, А. (2021). Онтологія розуміння (філософська герменевтика). <i>Підручник для студентів філософського факультету</i>. Київ: ВПЦ Київський університет. URL: http://www.phildep.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/Kafedry/Philosophy/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D1%87%D0%BE%D0%B2_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2021.pdf</p> <p>2. Добронравова, І. С., Білоус, Т. М., Комар, О. В. (2022). <i>Новітня філософія науки: підручник</i>. Київ: Логос.</p> <p>3. <i>Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей</i>. (2009-2024). Томи 1-5 / Кассен Б. (Укл.). Київ, ДУХ І ЛІТЕРА.</p> <p>4. Йосипенко, О. (2018). «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива). <i>Sententiae, Том 37:2</i>, 93-107. URL: https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379</p> <p>5. Комісар, Л. П. (2017). Розуміння / інтерпретація: панорама методологічних пошуків в (пост)епістемології гуманітарних наук. <i>Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць, 122</i>, 209-213. URL: http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=147</p> <p>6. Комісар, Л. П. (2021). Тріада «розуміння – пояснення – пізнання» в «герменевтичній ситуації» сучасної епістемології. <i>Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць, 161. (Ч. 2. Філософські науки.)</i>, 32-36.</p> <p>7. Петрушенко, В. (2018). Структура та розвиток знання: закономірності пізнавального процесу. <i>Гуманітарні візії, Том 4, Число 2</i>, 46-50.</p> <p>8. Штемер, П. Аналітична філософія мови. (2008).</p>

/ *Класики філософії мови від Платона до Ноама Хомського*. / Пер. з нім. А. Богачова, І. Іващенко, К. Ткаченка. Київ: Курс, 420-439.

9. Goldman, A. (2024). *Epistemology: a Contemporary Introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Основна (першоджерела):

1. *Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку*. (2014). / За науковою редакцією А.С. Синиці. Львів: Літопис.

2. *Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO*. (2017). / За науковою редакцією В.П. Мельника та А.С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.

3. Богачов, А. (2012). *Досвід і сенс*. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.

4. Гусерль, Е. (2020). *Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії*. Книга 1. Загальний вступ до чистої феноменології. / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Харків: Фоліо.

5. Єрмоленко, А. (2021). Інтеріоризація інтерсуб'єктивності в «Я»-концепті та співвідповідальність у трансцендентальній прагматиці. (Сучасна філософія розуму: перспективи розвитку). *Філософська думка*, 6, 6-15. <https://doi.org/10.15407/fd2020.06.006>

6. «Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень (2021). / Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-К. (Ред.). / Пер. з фр. і лат. О. Хоми та А. Баумейстера. Київ, ДУХ І ЛІТЕРА.

7. Пучкова, Д. (2020). Постнекласичний тип раціональності: полі-, між-, транс- та метадисциплінарність. *Вісник національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. *Культурологія*. Том 32, 2, 93-97.

8. Clark, A. (2022). Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science. *Behavioral and Brain Sciences*. Vol. 36, 3, 181-204.

9. *The Oxford Handbook of The History of Analytic Philosophy*. (2023). / ed. by M. Beaney. Oxford, Oxford University Press.

Додаткова:

1. Богачов, А. (2020). Гусерлеві феноменологічні осяяння в українському викладі / А. Богачов, А. Вахтель, В. Кебуладзе, В. Терлецький. *Філософська думка*. № 1. 135-138.

2. Вахтель, А. (2019). Сучасна українська феноменологічна термінологія і підходи до перекладу «Картезіанських медитацій» Едмунда Гусерля. *Sententiae*. Том 38:2. 37-50.

3. Лактіонова, А. В. (2016). *Філософія дії: монографія*. Київ, Київський університет.

4. Рюс, Ж. (1998). *Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки* / Пер. з фр. В. Шовкун. Київ: Основи. URL: <http://litopys.org.ua/jruss/russ.htm>

5. Франкл, В. (2020). *Людина в пошуках*

справжнього сенсу. / Переклад з англ. О. Замойської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

6. Фромм, Е. (2020). *Мати або бути?* / Переклад з англ. Г. Яновської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

7. Churchland, P. S. (2023). *Braintrust: What Neuroscience Tells Us about Morality.* Princeton, NJ: Princeton University Press.

8. Dancy, J. (2021). *Ethics without principles.* NY: Clarendon press, Oxford.

9. Hutto, D. D. (2023). Analytic Philosophy: The History of an Illusion. *Philosophical Investigations.* Vol. 33. № 2. P. 187-191.

10. Noel Moore & Richard Parker. (2022). *Critical Thinking (9th ed.).* NY: Columbia University Press.

11. Pollock, J. L. (2022). *Logic: An Introduction to the formal study of Reasoning.* University of Arizona.

12. *The Cambridge Handbook of Situated Cognition.* (2021). / ed. by Murat Aydede & P. Robbins. Cambridge.

13. *The Discourse Studies Reader: Main currents in theory and analysis.* (2024). / ed. by Johanes Angermuller, Dominique Maingueneau and Ruth Wodak. John Benjamins. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam / Philadelphia.

Електронні ресурси:

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>

2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.netl>.

3. Логічні помилки. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QwGli3eLsVY>

4. Усуваємо суперечливість у міркуваннях. (2023). URL: https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3C69u12gQdOSTL-_A0YRHY9vIFrCn7-DUndLqPTgh9mmh59cIoJV00Qbc&v=TuJE1y9DzbE&feature=youtu.be

5. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>

Форми і способи поточного та семестрового контролю

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового контролю* (заліку).

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно»

(«2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Форми семестрового оцінювання студентів:

- 1.тест (критерії оцінювання: тест оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань);
2. індивідуальні та колективні проекти (критерії оцінювання: див. таблицю);
- 3.усне і письмове опитування (критерії оцінювання: див. таблицю);
4. колоквіум (критерії оцінювання: див. таблицю);
5. експрес-контроль (критерії оцінювання: експрес-контроль оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань).

При поточному оцінюванні застосовується специфічна методологія, зумовлена логікою самого курсу, що тяжіє до «розуміючих методик»: а саме герменевтична логіка, спрямована на інтерпретативні стратегії, дискурс-аналіз як когнітивна і мовленнева практика «прочитання» соціальної дійсності, нарративна та структуралістська методологія з акцентуванням уваги на сучасних «оповідальних стратегіях».

Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить

помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

Підсумкове оцінювання: залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 1 від «01» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.